

Determinarea gradului de complexitate al cauzelor - folosirea datelor deținute în vederea administrării instanțelor

James E. McMillan¹
Carolyn E. Temin²

The modern system for administering cases contains many data that can be used not only for historical analysis, but also for an actual one. Measuring the complexity of cases is an important issue, because a preview and adjustment regarding the volume of activity is needed, in order to anticipate the delays caused to a domain of an increased difficulty and to configure this load jurisdictionally and geographically. The present paper explores the possibility of using an informatics system for the current management of courts' activity in order to correctly adjust the individual and total number of cases distributed to one judge, section or court.

Sistemul modern de gestionare a încărcăturii instanței conține o bogăție de date, care pot fi folosite atât în scopul unei informări statistice și istorice, cât și a activității curente. În această lucrare, se va demonstra că este deopotrivă important și posibil a se folosi acest sistem pentru a se măsura în mod corect gradul de complexitate al cauzelor și a permite instanțelor să își gestioneze încărcătura.

Volumul actual de activitate și determinările statistice arată din punct de vedere cantitativ productivitatea unei instanțe. Aceste determinări sunt cel mai adesea simple împărțiri pe domenii și durată, cum ar fi de exemplu numărul de cauze penale introduse, aflate pe rol sau soluționate. Aceste informații sunt apoi folosite de către manageri pentru a evalua și alocă resursele necesare instanțelor, cum ar fi bugetul pentru judecători, personal auxiliar și/sau alte facilități.

Problema este, însă, faptul că aceste informații statistice sunt "instrumente oarbe", care nu reușesc să își îndeplinească scopul, și anume de a descrie în mod adecvat adevărata încărcătură de dosare a unei instanțe, fiecare având propria complexitate.

Ca o consecință, studiile privind volumul de activitate au fost utilizate de către multe instanțe pentru a încerca să cuantifice mai bine încărcătura reală și a mări necesarul de resurse umane și financiare. În mod tradițional, aceste studii au fost realizate cu ajutorul sondajului, a eșantionului statistic, prin "metoda Delphi"³ sau o combinație a acestora. Studiile sunt, ulterior, folosite pentru a sprijini schimbările în cadrul politicii de personal judiciar sau organizatoric. Multe instanțe fac asemenea studii doar periodic, din cauza duratei mari de timp și a resurselor umane, pe care o presupune culegerea de date și corelarea eforturilor.

¹ James E. McMillan este consultant Principal IT în cadrul Centrului Național pentru Curțile Statale

² Carolyn E. Temin este judecător în cadrul Judecătoriei Philadelphia, Pennsylvania, USA

³ Pentru o descriere a acestei metode create de către Corporația Rand în anul 1968 a se vedea <http://www.rand.org/pubs/papers/P3925/>

Această lucrare va prezenta potențialul pe care îl reprezintă folosirea informațiilor actuale deținute de către instanțe și a sistemului de management a documentelor pentru a aduna date ce pot fi utilizate la determinarea gradului de complexitate al unei cauze și a unei imagini mai adecvate asupra volumului de activitate al unei instanțe, în vederea unor politici operaționale.

Statistica privind volumul de activitate al instanțelor⁴

Statisticile sunt în mod tradițional efectuate pe o perioadă de referință, de obicei lunar sau anual. Aceste rapoarte (un exemplu fiind arătat în figura 1) enumeră dosarele aflate pe rol la începutul lunii. Ulterior, dosarele înregistrate și soluționate de-a lungul acestei perioade de timp

sunt contabilizate în funcție de tipul cauzei (civil, penal, familie, administrative etc), iar cifra obținută este scăzută din numărul de cauze pe rol, astfel încât ceea ce rezultă este numărul de cauze în lucru. Aceasta statistică prezintă situația volumului de activitate, luând în calcul numărul de dosare existente pe rol la începutul perioadei, cele nou introduse, cele soluționate și numărul dosarelor rămase pe rol la sfârșitul perioadei. Acest tip de statistici sunt cunoscute sub denumirea de "snapshots", întrucât reprezintă o "imagine" asupra volumului de activitate și a ratei de soluționare la o anumită dată sau într-o perioadă de timp specifică.

Publicația Centrului Național pentru Curțile Statale⁵, The State Court Guide to Statistical Reporting 4, furnizează îndrumări și recomandări în realizarea statisticilor tradiționale pentru instanțele din Statele Unite ale Americii.

TOTAL DOSARE					
Tipuri de cauze	Dosare pe rol 07.01.2006	Dosare introduse	Dosare venite prin declinare	Total dosare introduse	Număr dosare existent
Infrațiuni grave	251	324	0	324	575
Infrațiuni mai puțin grave	28	52	0	52	80
Alte tipuri de infrațiuni	0	10	0	10	10
Recursuri	7	2	0	2	9
TOTAL	286	388	0	388	674

Figura 1: Un exemplu de raport statistic tipic pentru instanțele din Statul Arizona (2007)

De ce această abordare este prea puțin optimă? Obiecția principală se referă la faptul că, în mod tradițional, repartizarea cauzelor nu reflectă cantitatea de muncă sau complexitatea, pe care acestea o au. Un exemplu grăitor îl constituie procesul O.J. Simpson. Într-o notă pe marginea articolului din „Buletinul Informatic al Curții”⁶, se menționează că pe durata acestui proces, tribunalul din Los Angeles a finalizat mai mult de 12000 dosare penale, însă, din punct de vedere statistic, dosarul Simpson a fost considerat o singură cauză, în care s-a pronunțat o singură hotărâre, deși personalul judiciar și

participanții au muncit deseori câte 6 zile pe săptămână, timp de 1 an.

Deși acest proces a luat o turnură greșită, totuși demonstrează că lipsa unor informații detaliate, cu excepția celor privind tipul infracțiunii, poate distorsiona imaginea asupra volumului de activitate a unei instanțe sau judecător. Aceasta poate avea consecințe potențiale serioase asupra sistemului judiciar, cum ar fi capacitatea de a atrage fonduri pentru cheltuielile administrative și de personal, o distribuție optimă a sarcinilor, schimbări structurale din punct de vedere procedural și

⁴ Această secțiune conține extrase din lucrarea co-autorului James McMillian's intitulată *Status, Events, Weights & Measurement : Court Management Statistics in BiH CMS* prezentată în cadrul conferinței ținută în Seattle, Washington USA, septembrie 2005.

⁵ http://www.ncsconline.org//D_Research/Statistical_Reporting/index.html

⁶ Cirque du O.J., Court Technology Bulletin, July/August 1995, disponibil online la: http://www.ncsconline.org/D_Tech/archive/bulletin/V07N04.HTM

Sistemul de determinare a gradului de complexitate a cauzelor bazat pe criteriile menționate și pe cele ce vor fi identificate e necesar în vederea stabilirii volumului de activitate optim și a resurselor necesare.

organizațional provocate de politicile extra-judiciare. Mai mult, această lipsă de informații despre complexitatea cauzelor unei instanțe face aproape imposibilă comparația între o jurisdicție și alta. De exemplu, un procuror din cadrul unui parchet, în mod obișnuit,

trimite în judecată o persoană pentru infracțiuni concurente, în timp ce alt procuror își limitează rechizitoriul doar la o singură faptă sau renunță la acuzații înainte de proces. Astfel, volumul de activitate în prima jurisdicție va fi cu mult mai mare decât în cel de-al doilea caz, însă statistic acest lucru nu va fi reflectat sub aspectul complexității, atât timp cât, în ambele situații, vor fi înregistrate dosarele ținând cont de tipul de infracțiune.

Măsurarea complexității cauzelor

În încercarea de a găsi mai multe criterii pentru realizarea acestor statistici utilizate în scopuri organizatorice și bugetare, multe instanțe au introdus programe de măsurare a gradului de complexitate a cauzelor. Biroul Administrativ al Instanțelor din SUA, în cadrul Studiului privind complexitatea cauzelor la nivelul Curților Districtuale⁷ din anii 2003-2004, menționează scopul acestuia: „Biroul Administrativ va folosi aceste date pentru a calcula gradul de complexitate al cauzelor în instanțele districtuale, a estima efortul depus de judecător în vederea soluționării numărului și tipului de cauze introduse pe rol și a stabili quantumul resurselor necesar administrării instanței”. De asemenea, se mai arată că „dosarele aflate pe rol necesită o cantitate diferită de muncă pentru a le soluționa. În momentul în care un dosar este înregistrat, unul din criteriile pentru a se stabili volumul de activitate implicat se referă la natura cauzei. Specialiștii ar fi de acord cu observația că un judecător petrece un timp mai îndelungat în vederea soluționării unui dosar în materia

proprietății intelectuale, decât cel care are pe rol o cauză ce are ca obiect un împrumut. Anumiți factori pot determina ca aceste tipuri de spețe, într-un caz particular, să se îndepărteze de la acest model, însă, în general, susținerea este adevărată. Deoarece cauzele prezintă diferite grade de complexitate, numărul de dosare introduse este un factor important în determinarea volumului de muncă necesar soluționării acestora. Gradul de complexitate reprezintă un criteriu pentru aprecierea muncii pe care o presupune diferitele tipuri de spețe, fiind un indicator de măsurare a timpului dedicat unui dosar în comparație cu altul”.

Acest studiu a fost efectuat pe o perioadă de peste 30 de ani, pentru a dobândi o imagine mai bună asupra volumului de activitate al unei instanțe. Unul din primele studii a fost realizat în anul 1977 de către dr. Dennis Metrick⁸ în cadrul Judecătoriei Philadelphia. Dr. Metrick notează în acest studiu că dintre toate metodele existente, cea referitoare la măsurarea gradului de complexitate a cauzelor este cea mai directă și eficientă pentru a determina resursele umane necesare, deși majoritatea necesită costuri și timp. De aceea, eficiența studiilor privind gradul de complexitate a fost dovedită, de-a lungul timpului, prin folosirea sa în cadrul instanțelor federale și statale. Însă, cheltuielile și timpul necesar pentru realizarea unor asemenea studii, în maniera tradițională, sunt semnificative, motiv pentru care au fost relativ rar efectuate. Oricum, continua adoptare de către instanțe a tehnologiei IT face ca importante baze de date să fie disponibile, astfel încât problemele apărute să poată fi rezolvate.

Dosare electronice și sistemul de management al documentelor

Criteriul gradului de complexitate își găsește fundamentul în tipul de cauze actuale și sistemul de gestionare al actelor. În mod tradițional, sistemul de management al dosarelor reflectă numărul de dosare înregistrate și un sumar al actelor și cererilor depuse. De asemenea, conține informații privind părțile, avocații, participanții, precum și obligațiile financiare impuse părților. Actualmente, acest sistem de management al dosarelor include și scanarea

⁷ <http://bulk.resource.org/courts.gov/fjc/CaseWts0.pdf> p.1

⁸ Metrick, Dennis, Ph.D. (1977) *Pennsylvania Case Weight Study*. NCSC Library, Williamsburg, Virginia KFP 510.5 C65 M47, 1977

documentelor originale sau în copie. Combinația dintre aceste informații și actele dosarului oferă o bază de date bogată din care se poate stabili volumul de activitate al unei instanțe. Această schimbare se datorează și existenței tehnologiei, care, se îndreaptă spre reducerea costurilor pentru stocarea digitală, mărirea vitezei calculatoarelor, o mai bună grafică și, bineînțeles, comunicarea prin Internet.

În plus, sistemul a fost îmbunătățit, astfel încât să poată depista sarcinile repartizate pentru fiecare dosar și modul de îndeplinire de către personalul judiciar, oferind o serie de date ce pot fi analizate, în vederea stabilirii performanței. De exemplu, dacă un judecător sau membru al personalului auxiliar trebuie să redacteze un anumit document într-un termen prestabilit, sistemul îl poate găsi și determina dacă a fost realizat. Mai mult, având în vedere că respectivul dosar este electronic, poate fi ulterior analizat sub aspectul mărimii (numărului de pagini) și a conținutului (de ex. numărul de citații emis).

Există două tipuri de documente electronice folosite de către instanțe, cele intitulate „smart”, cum ar fi PDF-urile⁹, care pot fi citite și căutate de către calculator, precum și cele denumite „dumb”, ce pot fi citite și procesate de o persoană. Scopul oricărui sistem de management a dosarelor este de a maximiza numărul documentelor inteligente „smart”, astfel încât să fie mai ușor folosite în vederea unei căutări rapide, a împărțirii pe categorii și a manipulării lor¹⁰.

Datorită acestor documente electronice, există o bogată bază de date care să contribuie la stabilirea gradului de complexitate al unui dosar și a unei prognoze pentru volumul de activitate al judecătorilor sau a instanțelor.

Este posibil ca utilizând acest sistem de management al dosarelor să se determine și să se adapteze gradul de complexitate al unui dosar în mod individual. O dată realizat acest lucru, se poate calcula gradul de complexitate actual și viitor al cauzelor aflate pe rolul unui judecător, secții sau instanțe. Un grup internațional de judecători a identificat anumiți factori cuantificabili, ce vor fi prezentați în această lucrare, și

a căror aplicare ar conduce la posibilitatea de măsurare a gradului de complexitate al cauzelor. Desigur, că, în caz de implementare a acestui sistem, există pericolul manipulării lui, prin adăugarea de noi sarcini, care nu sunt necesare, pentru a mari artificial volumul de activitate. De aceea, este util a se crea o modalitate de analiză a volumului de muncă pe fiecare judecător și instanță pentru ca acest sistem să opereze legal, ținând cont de normele procedurale, și eficient, conform regulilor manageriale.

Factori potențiali de măsurare a complexității cauzelor

În esență, sistemul de determinare a gradului de complexitate depinde de factorul timp. Cu cât o cauză este mai complexă, cu atât durata pentru a o judeca și soluționa va fi mai mare.

Următoarele elemente extrase din datele oferite de sistemul de manageriere a dosarelor ar putea fi folosite ca instrumente de măsurare.

Cauze penale

1. *Numărul și gravitatea faptelor pentru care s-a dispus trimiterea în judecată.* Infracțiunile pot fi împărțite în grave sau mai puțin grave. Sistemul de management al dosarelor conține o listă cu tipul de infracțiune incriminat și gradul de gravitate. De asemenea, sistemul înregistrează și numărul de infracțiuni ce fac obiectul dosarului. Înmulțind fiecare infracțiune cu un coeficient ce reprezintă gradul de dificultate (de ex. 3 pentru infracțiuni foarte grave, 2 pentru fapte grave, iar 0 pentru fapte minore) și apoi însumând rezultatul, gradul de complexitate al speței este reflectat mai bine de volumul de muncă necesar pentru soluționarea cauzei.

2. *Numărul de fapte ce fac obiectul unui rechizitoriul sau care au fost conexe în cadrul aceleiași dosar.* În multe cazuri, faptele conexe sunt privite unitar. Stabilirea unui rezultat total, ca la punctul precedent, va asigura o imagine mai fidelă a gradului de complexitate.

3. *Numărul de inculpați.* Numărul de inculpați prezenți în cauză va crește gradul de complexitate al acesteia și va influența și numărul avocaților, care constituie, de asemenea, un criteriu.

⁹ Centrul Național pentru Curțile Statale a realizat 21 de studii privind gradul de complexitate al cauzelor, din 1997 până în 2008, în vederea stabilirii resurselor umane necesare. A se vedea: <http://www.ncsconline.org/WC/CourTopics/FAQs.asp?topic=WorkLd>

¹⁰ Portable Document Format. Pentru informații suplimentare a se vedea: <http://en.wikipedia.org/wiki/PDF>

4. *Cazierul judiciar*. Reprezintă un factor în determinarea complexității, întrucât în situația recidiviștilor, apărarea va fi mai riguroasă și îndelungată în comparație cu cei aflați la prima abatere.

5. *Numărul de documente prezentate ca mijloace de probă*. Numărul de acte supuse analizei instanței corespunde unui grad de complexitate crescut, însă această evaluare este greu de realizat, continuându-se studiul în acest sens.

6. *Numărul de martori*. Numărul de martori propuși de acuzare sau de către apărare determină creșterea gradului de complexitate, întrucât necesită timp pentru a proceda la audierea acestora. De altfel, și în materie civilă, numărul de martori citați și audiați va duce la mărirea volumului de muncă necesar.

7. *Disponibilitatea martorului*. Acest factor se referă la faptul dacă martorul este arestat sau se află la distanță față de instanță, ori dacă este sau nu disponibil să se prezinte în instanță

8. *Tipul de relații existent între inculpați, părțile vătămate și martori*. Aceste informații sunt mai greu de colectat. În cauzele penale, de cele mai multe ori, se stabilește încă de la început dacă este vorba de un martor al acuzării sau al apărării, prin intermediul rechizitoriului. În această situație, este posibil să se determine relațiile dintre aceștia, însă nu și în ipoteza în care martorii nu sunt cunoscuți datorită regulilor procedurale.

9. *Complexitatea relațiilor dintre inculpați, părțile vătămate și martori*. Acesta e un criteriu subiectiv de apreciere, însă poate fi estimat de către judecător sau personalul auxiliar. Această informație poate fi obținută și de la serviciile sociale sau de la investigatori (poliție, parchet). De asemenea, este posibil ca aceste date să nu fie disponibile, datorită regulilor procedurale, decât la momentul pronunțării, când se analizează mijloacele de probă administrate.

10. *Numărul de mijloace de probă propuse* (înscrieri, fotografii, expertize etc). Acesta poate fi stabilit cu ajutorul sistemului de management al dosarelor, iar în viitor cu ajutorul sistemului de management al proceselor, ce este folosit în cazul litigiilor civile complexe în SUA și Australia.

11. *Probleme de drept*. Dacă o speță comportă probleme de drept, acestea vor fi

identificate și luate în considerare, iar sistemul fie va adăuga gradul de complexitate corespondent, fie i se va indica pe o scară estimativă de la 1 la 5 nivelul de dificultate.

12. *Durata în timp a unui litigiu*¹¹ (respectiv perioada de la data înregistrării și până la pronunțarea soluției). Această măsurătoare va putea fi efectuată cu ajutorul analizei statistice făcută pe o durată relativ mare de timp. Acest criteriu poate fi aplicat încă din momentul înregistrării dosarului. Totuși, nu trebuie să fie văzut ca pe o „profeție”, ci ca o determinantă comparativă între instanțe, cu posibilitatea de a deveni „omogen” la nivelul jurisdicțiilor. În timp, pe măsură ce datele sunt strânse, acest criteriu poate să fie adaptat în funcție de schimbările legale și procedurale.

13. *Prestația apărării*. Acest factor poate fi determinat prin îmbinarea criteriului de la punctul 12 (durata procedurii) cu cel referitor la prestația individuală a participanților la proces. Aceasta înseamnă că instanța trebuie să găsească mijloace de a colecta informații despre activitatea apărătorilor, pentru a se stabili dacă aceștia sunt în măsură să grăbească sau, dimpotrivă, să întârzie derularea unui proces.

Această determinantă este, într-o mare măsură, subiectivă, putând fi obținută solicitând judecătorilor ca, pe o perioadă de timp, să facă o evaluare asupra prestației individuale a apărătorilor ce apar în fața lor. Totuși, acest criteriu poate fi folosit doar în cazul avocaților care își desfășoară activitatea, în mod regulat, în cadrul unei instanțe.

Acest aspect e mai ușor de stabilit în litigiile penale, dat fiind că aceiași procurori participă, de regulă, la ședințele de judecată, iar apărarea este realizată de avocați cunoscuți pe plan local. Dacă există o deviere semnificativă (mai rapid sau mai încet pe fiecare tip de cauză), atunci acest criteriu poate fi adaptat.

14. *Necesitatea unui interpret*. Dacă într-o cauză trebuie folosiți interpreți, pe parcursul mai multor termene, atunci durata de soluționare va fi mai mare.

15. *Necesitatea traducerii actelor dosarului*. Similar, dacă este nevoie de traducerea unor documente, atunci cauza va implica mai mult timp și costuri, ceea ce va contribui la creșterea gradului de complexitate. Se obiectează că acest

¹¹ Acest criteriu este descris în detaliu în cadrul instrumentelor de măsurare a performanței a Centrului

Național pentru Curțile Statale, pe site-ul: http://www.ncsconline.org/D_Research/CourTools/Images/courttools_measure3.pdf.

factor nu ar îngreuna munca judecătorului, ci a grefei (care trebuie să efectueze traducerea). În fapt, responsabilitatea pentru traducerea documentelor trebuie să revină părților sau avocaților.

16. *Modul de compunere a completului.* Dacă, în cauză, sunt implicați mai mulți judecători, acest aspect presupune timp și costuri mai mari. Totuși, acest factor este relevant în jurisdicțiile în care formarea completului din mai mulți magistrați este un eveniment excepțional. În țările în care completul format din mai mulți judecători face parte din procedura obișnuită, acest criteriu nu va duce la creșterea gradului de complexitate al cauzei.

17. *Disponibilitatea sălii de judecată.* Unele instanțe nu dețin săli de judecată pentru fiecare judecător sau complet. Aceasta poate conduce la întârziere în soluționarea cauzelor, întrucât necesită mai mult timp și muncă din partea judecătorilor, a personalului auxiliar și a participanților la finalizarea dosarului.

18. *Inculpați care se apără singuri.* În cazul persoanelor lipsite de experiență în ceea ce privește procedurile, este nevoie de mai mult timp pentru a primi explicațiile și îndrumările necesare, ceea ce determină un efort suplimentar. Acest element poate fi identificat fie din declarațiile părților, fie din absența avocatului pe parcursul procesului.

19. *Probleme organizatorice.* Situații precum lipsa grefierilor sau a echipamentelor tehnice pot provoca întârzieri și îngreuna activitatea instanței.

20. *Probleme de drept noi.* Judecătorii pot înregistra în baza de date a sistemului de management a dosarelor dacă o anumită speță conține probleme noi de drept.

21. *Necesitatea administrării probei cu expertiza.* Faptul că, într-o cauză, este necesar a apela la experți implică timp și costuri suplimentare. Gradul de complexitate poate fi adaptat în funcție de perioada estimată pentru efectuarea expertizei.

22. *Numărul experților implicați.* În dreptul american, experții sunt aleși de părți. Numărul acestora va influența gradul de complexitate al cauzei și timpul pe care judecătorul îl dedică administrării acestei probe.

23. *Situațiile în care este necesară ascultarea experților.* Suplimentar față de criteriul de la punctul 22, dacă este utilă ascultarea experților, aceasta va mări complexitatea și volumul de muncă al cauzei.

Cauze Civile

1. *Valoarea obiectului litigiului.* De cele mai multe ori, cu cât este mai mare valoarea acestuia, cu atât este mai complex dosarul. Instanțele ar trebui să evalueze acest factor ținând cont atât de obiectul cererilor de chemare în judecată, cât și de experiența anterioară a acestora.

2. *Obiectul dosarului.* Instanțele vor identifica în materie civilă tipul categoriilor de obiecte supuse judecății. Cu cât cererea de chemare în judecată are mai multe capete, cu atât gradul de complexitate al cauzei crește.

3. *Numărul părților.* Cu cât litigiul implică mai multe părți, cu atât complexitatea sa e mai mare.

4. *Părți care se apără singure.* Ca și în cauzele penale, sistemul de management a dosarelor ar trebui să identifice dacă o parte sau mai multe se apără singure, astfel încât să adapteze criteriul complexității și a timpului alocat, în mod corespunzător.

5. *Tipul de relații existent între părți și martori*¹². Acesta poate fi unul din criteriile cel mai greu de cuantificat în cadrul litigiilor civile. Totuși, în litigiile de dreptul familiei, acest tip de raporturi ar putea fi enumerat. Deși este destul de greu ca sistemul de management al dosarelor să le cuprindă, totuși acest lucru a fost realizat cu ajutorul programului XML și folosind sistemul informatic guvernamental intitulat „The National Information Exchange Model”. Aceste informații referitoare la raporturile dintre părți și participanți pot sau nu să fie disponibile în cursul litigiului, însă, o dată finalizată cauza, aceste date pot fi extrase, astfel încât să se creeze o matrice pe baza unei analize de tip istoric asupra cauzelor unei instanțe sau jurisdicții.

6. *Complexitatea relațiilor dintre părți și alți participanți.* De asemenea, și acest element este greu de cuantificat. În mod cert, cu cât sunt mai complexe aceste raporturi, cu atât gradul de dificultate al speței este mai mare. Programul XML poate fi de oarecare ajutor, însă, în realitate, judecătorul sau personalul instanței va trebui să

¹² Acest criteriu este descris în mod detaliat la adresa: http://www.ncsconline.org/D_Research/CourTools/

[Images/courtools_measure3.pdf](#)

determine acest aspect, bazându-se pe experiența acumulată în timp.

7. *Numărul de înscrisuri propuse ca mijloace de probă.* Și acest factor denotă gradul de complexitate al speței.

8. *Numărul de mijloace de probă propuse.* Cu cât acest număr este mai mare, cu atât este mai înalt gradul de complexitate al cauzei

9. *Probleme noi de drept.* Ca și în cauzele penale, un judecător va trebui să decidă acest criteriu care intervine în cauză și crește nivelul de dificultate al litigiului. Există și posibilitatea ca acest aspect să fie supus discutării unei comisii formate din mai mulți judecători, urmând a se vota asupra gradului de complexitate corespunzător.

10. *Durata în timp a unui litigiu*¹³ (*respectiv perioada de la data înregistrării și până la pronunțarea soluției*). Acest element ar putea fi dezvoltat cu ajutorul unei analize statistice efectuată pe o perioadă relativ mare de timp. Acest criteriu poate fi aplicat încă din momentul înregistrării dosarului. Totuși, nu trebuie să fie văzut ca pe o „profeție”, ci ca o determinantă comparativă între instanțe, cu posibilitatea de a deveni „omogen” la nivelul jurisdicțiilor. În timp, pe măsură ce datele sunt strânse, acest criteriu poate să fie adaptat în funcție de schimbările legale și procedurale.

11. *Un istoric al părților litigante.* În cadrul acestui criteriu, se are în vedere de câte ori și cât de frecvent o persoană a avut calitatea de parte. Aceasta poate fi o apreciere pozitivă sau negativă. Cei care apelează des la o jurisdicție sunt cei mai eficienți, cum ar fi acele părți (de ex. companii) ce încearcă recuperarea datoriilor de la debitori. Acest factor poate duce, însă, și la creșterea volumului de muncă (de ex. în situația unor părți dificile).

12. *Un istoric al apărătorilor.* Acest criteriu este similar celui de la punctul 11 și poate avea un impact pozitiv sau negativ asupra volumului de activitate

13. *Necesitatea unui interpret.* Dacă pentru soluționarea unui dosar, este nevoie de unul sau mai mulți interpreți, iar traducerea în cadrul aceleiași ședințe de judecată nu este posibilă, durata procesului va fi mai mare.

14. *Necesitatea traducerii actelor dosarului.* În situația în care trebuie traduse actele dosarului, aceasta va presupune timp și costuri, ceea ce va contribui la creșterea gradului de complexitate al cauzei.

15. *Necesitatea administrării probei cu expertiza.* Faptul că în cauzele civile este util a apela la experți va contribui la creșterea costurilor, dar și a duratei litigiului. Acest factor poate fi adaptat în funcție de perioada estimată ca fiind necesară în vederea finalizării de către expert a sarcinii sale.

16. *Numărul experților implicați.* În dreptul american, experții sunt aleși de părți. Numărul acestora va influența gradul de complexitate al cauzei și timpul pe care judecătorul îl dedică administrării acestei probe.

17. *Situațiile în care este necesar ascultarea experților.* Suplimentar față de criteriul de la punctul 16, dacă este utilă ascultarea experților, aceasta va mări complexitatea și volumul de muncă al cauzei.

18. *Capacitatea financiară a părților.* Posibilitatea unei părți de a face față obligațiilor financiare privitoare la taxele judiciare sau la cheltuielile de judecată poate influența gradul de complexitate al cauzei. De exemplu, dacă părțile implicate în litigii de dreptul familiei, formulează nenumărate acțiuni pentru a obține hotărâri de plată a unei sume de bani, aceasta conduce la mărirea volumului de activitate. De asemenea, dacă o parte e cunoscută ca fiind cu „buzunare largi”, acest aspect e posibil să conducă la sporirea gradului de dificultate, de vreme ce are resurse financiare pentru a continua procesul .

Concluzii

Sistemul de determinare a gradului de complexitate a cauzelor bazat atât pe criteriile mai sus menționate, cât și pe cele ce vor fi identificate oferă sprijin judecătorilor și managerilor de instanță în vederea stabilirii volumului de activitate optim și a resurselor necesare.

Prin măsurarea gradului de complexitate, volumul de activitate al unui judecător sau instanțe este mai bine conturat. Aceste informații ajută managerii să echilibreze volumul de muncă,

¹³ Acest program poate fi găsit la adresa: <http://www.niem.gov/>

să anticipeze mai bine întârzierile în soluționarea unei cauze datorate complexității acesteia și să creeze modele jurisdicționale și geografice pentru o mai bună gestionare a resurselor. De asemenea, o altă consecință o reprezintă posibilitatea de a se determina operativitatea fiecărui judecător, care este o componentă importantă în responsabilizarea sistemului.

Deja aplicații ale acestui sistem au fost puse

în practică. Spre exemplu, în Indonezia, a fost implementat un astfel de sistem de manageriere a dosarelor. Cum se poate observa în figura 2, președintele instanței poate vedea atât numărul de dosare, cât și gradul general de complexitate al acestora pentru fiecare judecător. Instanța poate proceda la repartizarea cauzelor atât manual, cât și informatic. Un dosar aflat pe rol are un grad de complexitate de 70 de unități.

STAF		Judge Type	Overall Case Weight	Case Count		
Hakim	Judge	Tipe Staf	Bobot Keseluruhan	Jumlah Perkara	Ketua	Anggo
MARYANA		HAKIM	306.25	4	☐	☒
SUGENG RIYONO		HAKIM	312.50	4	☐	☒
HERU PRAMONO		HAKIM	1,050.00	4	☐	☐
MAKMUN MASDUKI		HAKIM	375.00	4	☐	☐
LEXY MAMONTO		HAKIM	366.67	2	☐	☐
ANDRIANI NURDIN		HAKIM KETUA	281.25	4	☒	☐

Buttons: Automatic Assignment, Otomatis, Confirm

Figura 2: Un exemplu referitor la folosirea criteriului gradului de complexitate în determinarea volumului de activitate al unui judecător, în cadrul sistemului de management a dosarelor din Indonezia.

Notă: Unul din criteriile evidențiate în acest studiu, și anume existența juriului, nu a fost avută în vedere de prezenta traducere, dat fiind că această instituție nu este consacrată în dreptul românesc.

Astfel cum se poate observa, scopul acestei lucrări este de a identifica potențialele avantaje ce pot fi obținute prin folosirea sistemului modern de manageriere a dosarelor și documentelor. În continuare, trebuie făcut un efort considerabil pentru a determina coeficientul corespunzător pentru fiecare din criteriile de complexitate. De asemenea, trebuie stabilit care din aceste criterii se aplică unui anumit tip de cauză sau unui dosar. Credem că acest lucru poate fi realizat cu ajutorul informațiilor colectate, a analizelor statistice pe termen scurt și lung, a judecătorilor

și experților în management. Coeficientul actual corespunzător fiecărui criteriu și stabilirea gradului de complexitate vor trebui reanalizate și adaptate la nivelul instanțelor și a sistemului, în general. Cu alte cuvinte, ce factor ar trebui să aibă cel mai mare impact asupra rezultatului total? Criteriul referitor la numărul acuzațiilor și a gravității faptei ar putea avea cea mai mare importanță în cauzele penale ori în alte cauze? În caz afirmativ, ce pondere ar trebui să dețină: 10%, 20% sau mai mult? Doar timpul și analiza statistică vor răspunde la aceste întrebări, însă efortul este util, întrucât va aduce beneficii sistemului judiciar.

Nota, traducerea și adaptarea realizate de Ana-Maria Lucia Zaharia